

פראכטפולע מתנות

פאר קינדער!

אויפן לאגער ביי אונז איז איצט פארבליבן זייער
א קליינע צאל קאמפלעטן פון דעם ערשטן יארנאנג
„גרינינקע ביימעלעך“ אין א פראכטפולן
לייזונגעס באנד מיט געדריקטע באצירונגען. פרייז 6
גילדן. מיר בעטן זיך צוויילן מיט באשטעלונגען. שפעטער
וועט נישט זיין. פאר אפאנענטן—5 גילדן.
פון די ערשטע 2 נומערן „ביימעלעך“ זיינען שוין
קײן באזונדערע עקזעמפלארן נישט פארבליבן.

לערנביכער

אויף יידיש:

אין אלע יידישע שולן זיינען אנגענומען
פאלגנדיקע לערנביכער אויף יידיש:

(א) „לעבעדיקע קלאנגען“

פון ש. באסטאמסקי און מ. חיימסאן.

- (1) אילוסטרירטער אלף בית (נייע אויסלאגע);
- (2) כרעסטאמאטיע פארן 1=טן לערניאָר;
- (3) כרעסטאמאטיע פארן 2=טן לערניאָר;
נייע אויסגעבערע און פארברעטערטע אויס-
לאגע, צונויפגעשטעלט לויטן מוססער פון
די בעסטע אייראפעישע כרעסטאמאטיעס פונ-
דאסניי איבערגעזעצט מיט א נרעסערן שרייב-
ט.
- (4) כרעסטאמאטיע פארן 3=טן לערניאָר.

(ב) דאָס לעבעדיקע וואָרט

פון ש. באסטאמסקי און ז. רייזען
פארן 4=טן און 5=טן ל. י.
(נייע 8=טע אויסלאגע).

(ג) דאָס נייע וואָרט

פון ש. באסטאמסקי און מ. חיימסאן.

- 1=טער טייל — עפאָס; 2=טער טייל — ליריק;
- 3=טער טייל — דראַמע. דער דריטער טייל אַנט-
האַלט גרעסערע אויסגאבן פון די בארימטע ווערק:
„נעטיווער פראָמעסעס“, „קיניג אויפֿפֿוס“,
„אָנטיגאָנע“, אימיגעניע און פּויליס, „ויליום
צעזער“, „האַמלעט“, „עחליו“ און „דער קארנער“.

מיט באשטעלונגען זיך ווענדן:
Wilno, Stefańska 24 m. 28.

אַכטונג, אַפּאָנענטן!

אין משך פון חודש יוני דערשיינט נאָך 1 נומער
„ביימעלעך“. אין יולי וועט דער זאָרנאל צוליב מעריען
אין די שולן נישט דערשיינען. דער נאָכסטער נומער
וועט קומען סוף אויגוסט.

אין קורצן דערשיינען צוויי נייע ביכער פונעם יונגן דיכטער
יצחק אלחנן ראָנטש:

(1) לידער,

(2) שאַטנס פון ניו-יאָרק.

אויף די ביכער ווערן אנגענומען אפאָנענטן.
אלע טריינד פון יונגן דיכטער, וואָס ווילן העלפֿן פאַר-
שפּרייטן די ביכער, ווערן געבעטן זיך צו חתונן צו
טריינד א. מ. מאַנדעלבוים רעדאקציע „טרייטש“, 30
יוניאָן סקווער, ניו-יאָרק. אין אייראָפּע קען מען די
ביכער אפּאָנירן אין רעדאקציע פון די „ביימעלעך“.

אַכטונג, ח"ח לערער און שולן

אין אמעריקע!

(אפאָנירן):

די „גרינינקע ביימעלעך“

קען מען ביים ח' י. א. ראָנטש

I. E. Ronch c/o Office 2700 Bronx
Park East. Bronx, N. Y. U. S. A.

דאָרט קען מען זיך אויך ווענדן וועגן אלע
אַנגעלעגנהייטן פון די „ביימעלעך“

משה צעשינסקי
פון שיקאגא
2720 W. Division str.

קויפט

אלטע יידישע אויסגאבן.

וואָס האָבן אַ ליטעראַרישן ווערט.

ביי משה צעשינסקי באַקומט מען די

„גרינינקע ביימעלעך“

און אלע אויסגאבן פון פארלאַג

„נייע יידישע פאלקסשול“

גריינהרע ביימעלער

2-וועכנטלעכער אילוסטרירטער קינדער-זשורנאל
אונטער דער רעדאקציע פון ש. באסטאמסקי.

צווייטער יאָרנאָג

30 מאי 1928

נומער 16 (26)

אונדזער אלבאם

מאנדאלינען-אַרקעסטער פון דער ווילנער יידישער פאָלקסשול
„דבורה קופערשטיין“ אויף א שפאציר אין וואלד.

לינקס—דער פארוואלטער פון דער שול, דער באוואוסטער ווילנער
שול-טוער גרשון פלודערמאכער און די לערערין נחמה עפשטיין.

פאטאגראפירט פון לערער א. ליטוואק.

רָאָזע לאַקס-פּרין.

ס י ו ו ז .

סיוונדיק רעגנדל טראָפּ-טראָפּ...
שפּרינגען די קינדערלעך האָפּ-האָפּ!..
האָווקען די הינטערלעך האָו-האָו...
ס'שמעקט אין די ווינקלען מיט שטשאוּ.

בינעלע, וועם ווילסטו בייסן?..
בייכ, וועמען ס'קינדעלע ט'הייסן,
ס'קינדעלע הייסט — נאָר דאָס קעצעלע,
ווייל ס'האָט צעבראָכן אַ טעצעלע...
—

ד י ד י ס ט ל *).

זי האָט זיך אַ צי געטאָן צו דער זון און
גענומען גיך-גיך וואַקסן.

די פויגלען, די בינען, די מיין, די
מוילוואָרפן, די ערדווערעם און די גלע-
קעלעך האָבן מיט פאָרווונדערונג גע-
קוקט, ווי דער דיסטל-שטאַם ווערט אַלץ
גלייכער, העכער און שענער. באלד האָבן
זיי אָבער דערזען, אז צוזאַמען מיטן
שטאַם און נייע בלעטער וואַקסן אויך
נייע נאָדלען; זיינען זיי געבליבן אומ-
צופרידן.

— מיר האָבן שוין לאַנג געטראַכט,
אז זי טויג צו גאַרנישט! — האָבן זיי גע-
זאָגט און האָבן זיך אָפּגעקערט פון איר.
די זון איז אָבער געוועזן געדולדי-
קער. זי האָט פֿסדר געשמייכלט צו דער
דיסטל, נישט אַראָפּגענומען פון איר
אירע צערטלעכע שטראַלנדיקע אויגן.

— וואָס קוקסטו עפעס דורכאויס
אויף מיר? — האָט די דיסטל ענדלעך
נישט אויסגעהאַלטן און געפרעגט.

און די זון האָט אַראָפּגעווענדט אירע
גרויסע שטראַלנדיקע אויגן אויף דער
ערד. זי האָט גענומען זוכן די דיסטל
און האָט זי געפונען צווישן די צוויי
שטיינער, ווי זי האָט צעשפרייט אי-
בער די גרויע שטיינער אירע דריי
בלעטערלעך. אַליין איז זי אַזא
קליינינקע, האָט זיך נישט אָן וואָס אָנ-
צושפּאַרן, און ס'איז פֿשוט ניט צו פאַר-
שטיין, ווי אַזוי זי האַלט זיך. נאָר אירע
שטעכלקעס סטאַרטשען אין אַלע זייטן.
לאַנג, לאַנג האָט די גרויסע זון מיט
זייערע וואַרעמע, שטראַלנדיקע אויגן גע-
קוקט אויף דער קליינער דיסטל.

דערזען דיכט, האָט די דיסטל אויפ-
געהויבן דאָס קעפל. די זון האָט עס בא-
מערקט און גענומען שמייכלעך צו איר
אַזוי ליב און אַזוי פריינדלעך, אז דער
דיסטלס הערצל אונטער די שטעכלקעס
האָט פלוצלונג אָנגעהויבן צו שפּרינגען.

(*) זע „גרינינקע ביימעלעך“ נומ. 15.

— איך קוק, ווייל איך ליב — האָט
די זון געענטפערט.

— ליבסט? מיך? — האָט פארוואַנד-
דערט געפרעגט די דיסטל — איך בין
דאָך אַ שלעכטס, מיך קען מען נישט
ליבן.

— און איך האָב דיר ליב — האָט
די זון געענטפערט — האָב ליב און גאָר.
האָב ליב און קוק.

די דיסטל איז שטיל געוואָרן, האָט
זיך ווידער געבאָדן אין די וואַרעמע
זונענשטראַלן. אין זיי איז עפעס אזוי ווי
צערונען געוואָרן אלץ, וואָס ס'איז גע-
ווען אין איר בייזעס, און זי איז געוואָרן
ווייכער.

— סאַר אַ גוטע דו ביסט, סאַר
אַ ווילע! — האָט זי געזאָגט צו דער זון.
— דו רעכנסט אזוי? — האָט די זון
געפרעגט — ווילסט אפשר ווערן אזוי
ווי איך?

— איך? ווי דו?
און די דיסטל האָט זיך פונאָדער-
געלאַכט. קיינמאָל האָט זי נאָך נישט
געלאַכט. דאָס איז געווען אַן ערשט
מאָל אין איר לעבן.

— איך מיינ גאנץ ערנסט — האָט די
זון געזאָגט — דו נעם אַראָפּ אַ ביישפּיל
פון מיר, און דו וועסט ווערן ווי איך.
און די דיסטל האָט געטאָן, ווי די
זון האָט איר געזאָגט. די וואַרעמקייט
פון דער זון האָט זי דורכגענומען דורך
און דורך, אזש ביז די וואַרצלען, און
אויפן האַרצן איז איר געוואָרן אלץ
פריילעכער, אלץ נחתיקער.

איינמאָל אין אַ שיינעם טאָג האָט
זיך ביי איר אויפן שטענגל באַוויזן שוין
נישט קיין בלאַט, נאָר אַ פעסטער קיי-
לעכדיקער בוטאָן. און בעת דער דאָזי-
קער בוטאָן האָט זיך געעפנט, זיינען זיך
פון זיין מיטן אין אלע זייטן פונאָדער-
געגאנגען ווי זונענשטראַלן דינינקע
נאָלפאָרמיקע בלעטעלעך.

די פארוואַנדערטע פייגעלעך האָבן
גענומען צוויטשערן, די מייזלעך האָבן
גענומען אַרומלויפן אהער און אַהין, די
בינען האָבן אָנגעהויבן צו זשומען און
פלאַטערן איבערן בלימל, וואָס איז גע-
ווען ענלעך צו דער זון. אַ צייט לאַנג
האָבן זיי זיך נישט געקענט אַנטשליסן
צו פאַרזוכן זיין זאַפט; דערנאָך, אז זיי
האָבן פאַרזוכט, האָבן זיי זיך אזוי
איינגעזויגן אין אים, אז זיי האָבן אָן
אלץ פאַרגעסן, און דאָס בלימל האָט
זיי מיט פאַרגעניגן אָפּגעגעבן זיינע
זיסע זאַפטן.

— נו קליין דיסטעלע, וואָס וועסטו
איצטער זאָגן? — האָט די גרויסע זון גע-
פרעגט. זעסט? איצט ביסטו פונקט אזא
ווי איך.

די דיסטל האָט אַ דערפרייטע,
אַ פאַרשעמטע, אינגאנצן אַ פאַררויטלטע
אַראָפּגעלאָזן דאָס קעפל. און די זון האָט
אויף גיך פאַרהילט דאָס פנים מיטן
ערשטן בעסטן וואַלקנדל און לאַנג,
לאַנג געלאַכט צו זיך אליין. אָבער
פון וואָס זי האָט געלאַכט, דאָס האָט
זי אליין נאָר געוואַסט.

יידיש — מ. חיימסאָן.

אליהו הנביא און דער וואסערטרעגער.

(פאלקסמעשה).

מען יידן און זיינען אוועק צו די רייכע
סוחרים.

דער וואסערטרעגער איז געבליבן
א פארקלשטער. באלד איז געקומען צו
אים דער נייער גולן. האט אים געגעבן
א ווונק און אוועקגעפירט איבער וועגן
און שטעגן פון וואלד ארויס.

דערווייל האט גענומען בליען
אויף טאג. דער וואסערטרעגער האט
זיך ארומגעקוקט — ערשט זיי זיינען
אין א שטאט אויף א מארק.

דער ארעמער וואסערטרעגער האט
געהאלטן אין איין וויינען. ווייל ער האט
אנדערש נישט געמיינט. אז מע פירט
אים הרגענען.

אויפן מארק איז נאך קיינער נישט
געווען. נאך עפעס פון דערווייטנס איז
אנגעקומען א רייכער פרייץ.

דער גולן האט צוגעפירט דעם וואס-
סערטרעגער צום פרייץ און געזאגט צו
אים: — אדוני פרייץ, אויף דעם יידן קעגן-
סטו זיך פארלאזן. ער וועט דיר אלץ
מאכן. וואס דו דארפסט.

— גוט — האט דער פרייץ געענט-
פערט — צו א באשטימטער צייט דארף
איך דא אויפן פלאץ אויסבויען א פא-
לאץ. איז אויב מע וועט מיר אויסבויען
דעם פאלאץ מיט א טאג פריער, צאל
איך פיר מאל אזוי פיל, וויפיל עס קומט,
אויב מיט צוויי טעג פריער, צאל איך
אכט מאל אזוי פיל.

דער פארשטעלטער גולן איז גע-
וועזן אליהו הנביא.

פרעגט אליהו הנביא: — און אויב

אמאל איז געווען א ייד — א וואס-
סערטרעגער, א גרויסער ארעמאן. ער
איז געווען אזוי ארעם, אז ער האט קיין
שטיקל ברויט אין שטוב נישט געהאט.
איינמאל גייט ער אזוי אין גאס
א הונגעריקער, גייט און גייט און
גייענדיק אזוי פארבלאנדזשעט ער אין
א וואלד. דערווייל איז צוגעפאלן די
נאכט. ס'איז אלץ פינצטערער און
פינצטערער געווארן און אינגיכן טאקע
גאר פינצטער געווארן.

שטייט אזוי דער ייד אין מיטן וואלד
א צעטומלטער, א צעשראקענער. מיט-
אמאל, ווי ער שטייט אזוי — דערזעט ער
פלוצים זיבן פייערן. און די זיבן פייערן
רוקן זיך אלץ נעענטער און נעענטער
צו אים.

דאס זיינען געווען זיבן גולנים אין
רויטן אנגעטאן.

און די גולנים האבן געזאגט צו
אים: — ווילסטו ווערן א גולן, לאזן מיר
דיך לעבן, און אז נישט — איז א טויט
אויף אן ארט.

דער ייד איז נאך מער צעמישט גע-
ווארן און האט נישט געוואוסט, וואס צו
ענטפערן.

ווי ער שטייט אזוי און ציטערט, בא-
ווייזט זיך פלוצלונג עפעס א מענטש,
ווייזט אויס, אויך א גולן און זאגט צו
די איבעריקע גולנים:

— ברידער, קומט בעסער אהין,
דארט פארן רייכע סוחרים, לאמיר זיך
נעמען צו זיי!

די גולנים האבן געלאזט דעם ארע-

יידן צוקאפנס און אליין איז ער נעלם
געוואָרן.

און אויף מאָרגן, אז דער פריץ איז
געקומען און האָט געפונען דעם אויס-
געבויטן פאלאץ. האָט ער געגעבן דעם
יידן אזוי פיל געלט, אז ער איז שוין
געווען באַזאָרגט מיט חיונה אויפן
גאנצן לעבן.

פון ש. באַסטאַמסקיס זאמלונגען.

איבערגעגעבן פון א. ליניק, שילער פון
דער בימנאָזיע ס. מ. גורעוויטש, געהערט
פון דער באַכען. דערציילט אויף אַ ספּעציע-
עלער לעקציע פון פּאַלקסמעשיות, איינ-
געאָרדנט פון דער לערערין מ. חיימסאָן.

דער פאלאץ וועט פארטיק ווערן אויף
מאָרגן?

ענטפערט דער פריץ — גיב איך
אַ צענטחילק פון מיין גאנצן פארמעגן.
און דער פריץ איז אוועק און האָט
צוגעזאָגט אין אַ טאָג אַרום צו קומען.
אליהו הנביא האָט געהייסן דעם יידן
זיך צולייגן שלאָפן.

און עס זיינען אַראָפּ גיין הונדערט
מלאַכים און האָבן אויסגעבויט דעם
פאלאץ אין איין טאָג.

און אז דער פאלאץ איז פארטיק
געוואָרן, האָט אליהו הנביא גענומען
דעם שליסל, אוועקגעלייגט אים ביים

יוסף הלל לעווי.

צום גילדענעם לאַנד...

מין אברהם אבאלען אַ מתנה.

ווי קיינמאָלניט ווערט נישט פאַרגאַסן קיין בלוט,
מע לעבט זיך בשלום ווי ברידער,
און יעדערער פילט זיך דאָרט גליקלעך און גוט
אַ ברכה אויף אלעם, וואָס יעדער נאָר טוט,
איז טאַנצט מען מיט בלומען און לידער.

נאָר קיינער נאָך איז נישט דערגאַנגען אהין,
צום גילדענעם לאַנד פון די ווונדער,
ווי אייביק איז זומער און ליכטיק און גרין,
עס שפילן די פייגל, עס שמעקט דער יאָסמין,
און ס'בענקען אהין דאָרט די קינדער...

גענומען האָט משהלע ליב ביי דער האַנט
זיין קליינינקע שוועסטערל רחל;
און ביידע זיי האָבן געלאָזט זיך ביינאַנד
צום ווייטן פאַרפישופטן גילדענעם לאַנד —
ער און זיין שוועסטערל רחל.

געהערט האָט דאָס משהלע לאַנג שוין אַמאָל
דערציילן פון בעטלער פון זיבן,
אַז ווייט — הינטער ימים און בערגער און טאָל
פאַראַנען אַ לאַנד איז פון גאָלד און קרישטאָל,
ווי אייביק די מענטשן זיך ליבן.

גענומען האָט משהלע ליב ביי דער האַנט
זיין קליינינקע שוועסטערל רחל;
און ביידע זיי האָבן געלאָזט זיך ביינאַנד
צום ווייטן פאַרפישופטן גילדענעם לאַנד —
ער און זיין שוועסטערל רחל.

גרינס אויף שבוועות.

(זכרונות פון א לערערין).

און געוויס טראכטן זיי וועגן מיר אויך דאס זעלבע... און אזוי פארטיפט אין מחשבות קום איך צו מיין שטוב. איך טו אן עפן די טיר פון מיין צימער — און בלייב שטיין איבער ראשט. ס'טוט א האק א שטארקער בלומענריח. איך גיב א קוק — דער גאנצער צימער איז פארשאטן מיט בלומען. אויף די דילן, אויפן בעט, אויפן טיש און שטולן, אויף דער קאנאפע, ווו נאך מע האט געקאנט — בלומען און בלומען — רויזן, גארציסן, טולפעס, ראָ-מאָשקעס... טרערן האָבן זיך מיר געשטעלט אין די אויגן, טרערן פון פרייד און דאנקבארקייט צו די זיסע הענטעלעך, וואָס האָבן דאָס געטאָן צו די ליבע קעפּעלעך, וואָס האָבן דאָס פארטראַכט. און ווען מיין באַלעבאַסטע, אויך א צופרי-דענע, האָט מיר דערציילט, ווי די קינדער האָבן געבראַכט די בלומען און געאיילט זיך אויף גיך אָפּטאָן די אַרבעט, כדי איך זאָל נישט אָנגיין, האָב איך ערשט פארשטאַנען, וואָס ס'איז געווען זייער מיין, ווען זיי האָבן מיך פונאָנדערגעפרעגט, ווי מע פייערט ביי אונדז שבוועות.

זיי זיינען געווען גליקלעכער פון מיר, זייער פאַנטאַזיע רייכער און שענער.

איך האָב געציטערט א טראָט צו טאָן אי-בער די דילן, כדי נישט צו שעדיקן די בלו-מען. דעם גאַנצן יום-טוב בין איך געווען גליק-לעך. איך האָב זיך געטראַכט: — יא, ס'איז דאָ נאָך עפעס, וואָס קען מאַכן פאַרגעסן אָן ליידן, און אפילו גליק פאַרשאַפן דעם ליידנדיקן — דאָס זיינען די קינדער.

אזוי לאַנג, דאַכט זיך, איז דאָס געווען, און ווען איך דערמאָן זיך, לעב איך ווידער איבער דיזעלבע פרייד. איך ווייס נישט — אפשר דערפאַר, וואָס דאָס איז געווען די גרעסטע פרייד אין מיין לעבן. שרה.

אין רעכטן ברען פון דער וועלט-מלחמה, אין יאָר 1916, האָב איך געאַרבעט אין א שול אין דער שטאָט כערסאָן אין דרום-רוסלאַנד. דאָס איז אין יענער צייט געווען א געבענטשט ווינקעלע. די מלחמה האָט זיך דאַרט ווייניק געשפירט, ווייל כערסאָן איז דאן געווען ווייט פון די שלאַכטן. מע האָט געוואוסט, אז ערגעץ ווייט גיסט זיך מענטשיש בלוט, ליידט מען הונגער און נויט, אָבער דאָ האָט מען אָן אלץ פאַרגעסן. דאָ איז פּרילינג, זון, ווייסע זומער-בגדים, פרייד, בלומען און אַקאַציעס — ממש פאַרשיכורט צו ווערן פון בליענדיקע אַקאַציעס... יא, מע פאַרגעסט זיך, אָבער נישט אלע און נישט אויף לאַנג. קען מען דען פאַרגעסן טאַטע-מאַמע, ברידער און שוועסטער, וואָס זיינען פאַרבליבן אין דער ווייטער-ווייטער ווילנע, דאַרט ביי די דייטשן?

אָבער ס'איז פאַראַן נאָך א כוח, וואָס מאַכט אָן אלץ פאַרגעסן — די אַרבעט. א גאַנצע וואָך, אז מע אַרבעט, שפירט מען נישט אזוי די עלנט. ווען דערמאָנט מען זיך ווידער? אין א יום-טוב. דאן בענקט זיך שטאַרק, דאָס האַרץ קלעמט און נישט ווילנדיק וויינט זיך... ס'איז געווען פאַר שבוועות. איינמאָל הייבן מיר די תלמידות אָן פונאָנדערצו-פרעגן, ווי אזוי פייערט מען ביי אונדז שבוועות. איך האָב זיי דערציילט און צווישן אַנדערן איבערגעגעבן וועגן דעם מנהג אויסצושטן די דילן מיט איער. קיין שענערס האָב איך ביי אונדז אין שטוב נישט געזען.

דערציילט און אָן אלץ פאַרגעסן.

אין א פאַר טאָג אַרום גיי איך אַהיים א מידע, א צעקלעמטע. ס'איז יום-טוב, איך בין ווידער איינזאַם. איך גיי און טראַכט: „וואָס איז דאַרט מיט זיי, מיט מיינע נאָענטע? לעבן זיי? און אויב יא, צי ליידן זיי נישט?

שלמה שניידער (לאס אנושעלאס).

ספעציעל פאר די „גרינינקע ביימעלעך“.

גרינס אויף שבועות

(א שבועות=שפיל)

עס נעמען אַנטייל: מענדל, בערל, יאָסל, משה, נאָטע, נחמה, רות, לאה, דבורה, עליס, לערער.

(די 10 קינדער זיינען אלע שילער פון א העכערן קלאס אין א ירושער פאליטשול אין אמעריקע).

נאָך קינדער פון אייך ניט געבראכט קיין שפיל.

מענדל: און וואָס איז מיט דיר אליין?
נחמה: דערפאר רעד איך גארנישט.
נאָטע: לאָמיר דערווייל שפילן אין פאנדן.
דבורה: דו מיט דייע פאנדן! לאָמיר בעסער שפילן „טראכט גיך“!
לאה: יא, דאָס איז בעסער. איך האָב ליב די שפיל.

נאָטע: ניין, איך וויל ניט. איך וויל שפילן אין פאנדן.

רות: שאַט, ווייסט איר וואָס? ביז לערער גאָלדבערג וועט קומען, לאָמיר דערווייל אויס-שניידן די שבועות-רייזעלעך, וואָס מיר האָבן נעכטן אויסגעמאָלט.

נחמה: דאָס איז אַ גוטער פלאַן, און מיר וועלן זיי טאָקע גלייך אויסקלעפן אויף די פענצטער.

(די קינדער נעמען אַרויס פון לערערס טישקעסטל קאלירטע פאַפירן מיט שערעלעך און הייבן אַן צו שערן. אייניקע שטייען, אנדערע זיצן).

נאָטע: מיין שערל איז אינדערהיים, האָב איך ניט, מיט וואָס צו שערן.

מענדל: מיינס אויך.

נאָטע: וועלן מיר דערווייל מאַכן אַ שאַך. (זעצן זיך ביידע אין אַ זיט און שפילן שאַך).

בערל: אוי, איך האָב צעשניטן מיין רייזעלע.

עליס: ווידען, דו מיט דייע לאַפעס פאַרשטייט זיך עפעס אויף רייזעלעך?

נחמה: אויף אים איז אַנגעמאַסטן דאָס ווערטל: „ער פאַרשטייט זיך דערויף ווי אַ קאץ אויף „אַקדמות““.

לאה: נחמה, איז טאָקע אמת, אַז שבועות ביינאָכט שפאַלט זיך דער הימל?

בערל: וואָס וועט דאָס זיין? ווען וועט שוין לערער גאָלדבערג קומען? ס'איז שוין אַזוי שפעט!

דבורה: אַז מיר פאַרשפּעטיקן, שרייט ער און אליין קומט ער אלעמאָל שפעט.

עליס: ס'איז אַזוי ווי מיין טאַטע זאָגט: „דער רבי מעג, נאָר דער שמש טאָר ניט“.

לאה: די אַנדערע קינדער וועלן דערווייל אַנרייסן דאָס שענסטע גרינס און פאַר אונדז איבערלאָזן נאָר גראַז.

בערל: יא, לערער רויטמאַן מיט זיין קלאַס איז שוין לאַנג אַוועק.

עליס: און דווקא שבועות וועט אונדזער קלאַס-צימער זיין באַפּוצט מיט גרינס ערגער, ווי אין אַלע אַנדערע טעג.

בערל: און אַלץ צוליב לערער גאָלדבערג. מענדל: און וווּ איז יאָסל? יאָסל איז נאָך אויך נישטאָ?

רות: יאָסל איז נאָך ניט געקומען. און משה אויך ניט.

מענדל: אַ, איך ווייס! זיי קערן נאָך שרייבן זייערע שבועות-שפילן, זיי וועלן פאַרטיק ווערן פונקט צו די „אַקדמות“.

רות: וואָס זשע? דו קאָנסט בעסער? פאַרוואָס זשע האָסטו ניט אַנגעשריבן קיין שפיל?

מענדל: אַ, איך ווייס! דו נעמסט זיך אַזוי אָן פאַר יאָסל „סיסי“ (*), ווייל ער איז דיין ליבלינג.

רות: ער איז ניט.

נאָטע: יא, ער איז יא!

נחמה: איר דאַרפט ניט לאַכן פון יאָסל-לען, יאָסל איז אַ פּעיקער. דערווייל האָט

(* ריר-מיך ניט-אַן).

משה: גוט. איכל אייך געבן דונערן און בליצן. לאמיר אלע צוזאמען נאכמאכן א דונערן.
(זיי הייבן אלע אן צו קלאפן און ברומען. אינמיטן קומט אריין יאסל).

יאסל: שאן וואס שרייט איר אזוי?
מענדל: אט איז יאסל! נו, האסט אָנגע-
שריבן א שפיל?

רות: וואס דען, ער איז אזוי ווי דו?
דבורה: אז ניט, וואלט ער דאך ניט גע-
קומען שפעט.

יאסל: ניין, קינדער, דאס מאל האט איר
ניט געטראפן. פאר היינטיקן שבועות האב איך
ניט קיין שפיל.

נחמה: וואס זשע ביסטו געקומען אזוי
שפעט?

מענדל: ווייל ער איז נעכטן אויסגע-
גאנגען מיט זיין פלה רות.

יאסל: געפעלט דיר ניט?
מענדל: איא, רות?

רות: גיי, דו ביסט א שלעכטער. איך וויל
מיט דיר נישט רעדן.

בערל: ניין. ער האט אוואדע געקלערט
א גאנצע נאכט אזוי ווי משה, צו ברענגען
א נייע תורה די יידן.

לאה: וואס זשע וועט איצטער זיין אָן
א שפיל? אלע קלאסן וועלן האָבן שפילן נאָר
מיר—ניט.

יאסל: ווייסט איר וואס? לאמיר צונויפ-
שטעלן א שפיל פון דער מעשה מיט רותן. וואס
לערער גאלדבערג האט אונדז נעכטן דערציילט.
און ווען דער לערער וועט אריינקומען, וועט
ער אונדז העלפן.

רות: דאס איז א גוטער פלאן. זאל
יעדערער זיך אויסקלייבן, וואס ער וויל זיין,
און גלייך אויפן אָרט שפילן די ראָל. איך וויל
זיין רות.

עליס: ניין, איך וויל זיין רות.
יאסל: איך וויל זיין בועז.

מענדל: און בערל. איך וויל אויך
זיין בועז!

דבורה: איך וויל זיין נעמי.
נחמה: ניין, מיין נאָמען איז נחמה און
איך וויל זיין נעמי.

בערל: גיי, דאס איז א באַבע-מעשה, דער
הימל קאָן זיך ניט שפאלטן.

מענדל: היינט גלויבט שוין קיינער ניט
אין אזעלכע זאכן.

רות: מיין באַבע גלויבט. און זי זאָגט, אז
ווער עס זאָגט דעמאלט אַרויס זיין פארלאנג,
ווערט עס באלד מקוים.

עליס: מיין באַבע גלויבט אויך. און זי
האט מיר דערציילט א שיינע מעשה וועגן דעם:
דבורה: דערצייל זי אונדז אויך איבער!
לאה און רות: דערצייל, דערצייל!

עליס: גוט. איינמאל שבועות ביינאכט
האט א ייד אָפגעווארט די צייט, ווען דער
הימל דארף זיך שפאלטן. דער ייד האט גע-
וויסט, אז עס געדויערט נישט מער, ווי איין
רגע און ער האט געהאט א סך פארלאנגען.
און זיי אלע אויסצורעכענען וואלט געדויערט
א סך צייט. האט ער באשלאסן אַרויסצוזאָגן אלע
פארלאנגען אין צוויי ווערטער, די העברעישע
ווערטער „כל טוב“, וואס דאס מיינט—אלדאס-
גוטס. און די צוויי ווערטער האט ער זיך געחזרט,
ער זאל זיי ניט פארגעסן. נאָר ווען ס'איז אָנ-
געקומען די רגע און דער הימל האט זיך גע-
שפאלטן, האט דער ייד אין גרויס איילעניש אַרויס-
געזאָגט אַנשטאָט „כל טוב“—„קאלטון“. און זיין
קאָפ איז גלייך באדעקט געוואָרן מיט קאלטענעס.
בערל: דאס איז נאָך א באַבע-מעשה.

לאה: נו און די מעשה מיט משהן אויפן
באָרג סיני איז ביי דיר אויך א באַבע-מעשה?
מענדל: וואס דען, אן אמת? (עס קומט
אריין משה) אט איז משה, לאמיר ביי אים
פרעגן. ער הייסט דאך משה.

לאה: וואס זאָגסטו, משה? די מעשה מיט
משהן אופן באָרג סיני איז אן אמת?

משה: איך זאָג, אז מיר דארפן היינט
האָבן נייע צען געבאָט.

בערל: יידן, שאט, אונדזער משה גייט אייך
געבן א נייע תורה.

מענדל: זאל ער אונדז צום ערשטן געבן
דונערן מיט בליצן.

נאָסע: יא, אָן דונערן און בליצן ווילן
מיר קיין תורה ניט. אזוי האָב איך געזען
אין קינא „די צען געבאָט“.

געשניטן אויף א פעלד, רות און נחמה גייען צו דער וואנט. נחמה פארזארגט א טיכל אויסן קאפ און מאכט זיך פאר אן אלטער פרוי.

נחמה: איצט, קינד מיינס, גענוג מיך צוגעפירט.

שוין צייט דו זאלסט זיך אומקערן צו דינע לייט.

זאל אלדאסגוטס באשערט דיר זיין.

כזאל הערן גוטעס פון דער ווייט.

רות: א גיין! א גיין!

איך וועל גיט לאזן דיר אליין.

דו ביסט געווארן אייגן מיר.

וואהן דו גייסט, איך גיי מיט דיר.

נחמה: באטראכט זיך, קינד מיינס, נאכאמאל.

ס'זאל דיר גיט באנג טאן שפעטער.

ווייס, גיט מיט בלומען איז דער וועג געשפרייט.

און ווער ווייסט, צי לעבט נאך דאָרט מיין פעטער?

רות: באשלאסן פעסט האָב איך צו גיין מיט דיר, און גיט לאזן דיר אליין.

מעג קומען הונגער, מעג קומען גיט,

אונדז צעשיידן וועט נאָר דער טויט.

מענדל: זע נאָר, אז דיין באשלוס זאל זיך נאָר האלטן לאנג.

עליס: שלאָג גיט איבער. זיי שפילן שיין. שפילט ווייטער.

נחמה: אויב אזוי איז דיין באשלוס, טאָ קום מיט מיר!

און איך וועל זיין דיין גוטער היטער,

אין יהודה, מיין לאַנד, שניידט מען איצטער דעם ערשטן גערשטן,

און לאָזן קלייבן ביי די גארבן וועלן אונדז די גוטע שניטער.

רות: איצט וועלן מיר אוועקגיין פון דעם אָרט, און זיך ווענדן צו די שניטער מיט אונדזער וואָרט.

יאָסל: ניין, וואָרט צו, זאל לאה מיט עליסן גיין אייך באַגעגענען.

לאה און עליס: גוט, מיר גייען צוזאמען.

(גייען זיי אנטקעגן).

רות און נחמה: גאָט העלף אייך, גוטע מענטשן!

לאה: און מיין נאָמען איז לאה, וויל איך זיין נעמי.

משה: ניין, אזוי וועט גיט טויגן, לאָמיר וואַרפן גורל. ווער עס וועט דריי מאָל זאָגן שנעל אָן א גרייז: „ניסל שיטער שיסט א ניסל פון א שיסל פישלען גלייך אין פיסל“, יענער וועט זיין בועז.

בערל: און די מיידלעך?

עליס: די מיידלעך וועלן זאָגן: „פון בריסק ביזקל טריסק טראָגט א פיקס א פיקס אין פיקס“.

רות: איך וויל גיט. מיין נאָמען איז רות, וויל איך שפילן רות.

נחמה: און מיין נאָמען איז נחמה, וויל איך שפילן פאר נעמין.

יאָסל: שאַט, איך האָב אן אנדער פלאַן.

לאָזט מיך איינטיילן די ראָלן: רות זאל זיין רות, נחמה—נעמי, מענדל, נאָטע, בערל און דבורה זאלן זיין בועזעס שניטער, לאה און עליס וועלן זיין די צוויי פרויען, וואָס טרעפן אָן נעמין מיט רותן ביי זייער אָנקומען אין יהודה, און איך און משה וועלן וואַרפן גורל צווישן אונדז, ווער עס זאל שפילן פאר בועזן.

וועלן מיר דאָס מאַכן שנעל און נאָך האָבן צייט צו גיין אַגרייסן ינס אויף שבועות אויך בערל: גוט, זאל זיין אזוי.

משה: זאל זיין! איך וויל גאָר היינט.

גיט שפילן. איך דאָרף עפעס שרייבן. (זעצט זיך אן א זייט און שרייבט).

נחמה: נו, איז גוט. זאל יעדער איינער גלייך אויפן אָרט צוטראַכטן זיין ראָל.

מענדל: „ליידס פוירסט“ (* זאלן רות און נעמי די ערשטע רעדן.

רות: גוט! מיר שרעקן זיך גיט איבער.

אַט וועט איר זען. זייט נאָר שטיל און טוט אזוי, ווי מיר וועלן אייך הייסן. רוקט אוועק דעם טיש מיט די בענקלעך און מאַכט זיך אלע פאר שניטער אויף א פעלד. איך מיט נחמה וועלן זיך שטעלן ביי דער וואַנט.

(רי קינדער רוקן אוועק דעם טיש מיט די בענקלעך. אייניקע נעמען שפילעך אין די הענט, אנדערע עפעס נען זייערע מעסערלעך און מאַכן זיך חי זיי וואַלטן

לאה און עליס: גאט העלף!
 נחמה: איז נאך ווייט צו בוועזן פון
 בית לחם?
 לאה: ניין, דאָרטן אַרבעטן די שניטער
 אויף זיינע פעלדער.
 נחמה: אויף זיינע פעלדער? הייסט עס,
 אז בוועזן לעבט און איז רייך געוואָרן. א דאנק
 אייך, גוטע מענטשן, א דאנק!
 עליס: יא, די אלע פעלדער אַרום און
 אַרום געהערן צו אים. קומט, מיר וועלן אייך
 צופירן. (גייען אלע צו צו די שניטער אין צווייטן
 חילקל.)

רות און נחמה: גאט העלף אייך, גוטע
 מענטשן.

אלע: גאט העלף!
 נחמה: זייט געגריסט, גוטע מענטשן!
 לאָזט אונדז דאָ אויף אייערע פעלדער
 בלייבן.
 און ביי די גארבן אביסל זאנגען אַנצו-
 קלייבן.
 גאט וועט אייך דערפאַר בענטשן.
 בערל: ניין, ווארט אויס א רגע. איך בין
 בוועזעס א שניטער, טאָ לאָזט מיך צוערשט
 אייך פרעגן, ווער איר זייט?
 דבורה: יא, אזוי איז טאקע בעסער. זאָל
 ער צוערשט אייך פרעגן, און דערנאָך אלע
 איבעריקע שניטער. פרעג זיי, בערל.
 בערל: ווער זייט איר?

דבורה: און פון וואנען קומט איר?
 נאָטע: און ווהין גייט איר?
 מענדל: און וועמען דארפט איר האָבן?
 נחמה: צוויי אַרעמע וואַנדערער זיינען
 מיר,

און גייען אין וועג שוין אריבער א וואָך;
 מיר גייען צו איינעם א בוועזן דאָ אין לאַנד,
 נאָר ווער ווייט, צי לעבט ער נאָך?
 יאָסל: איך בין נאָך ניט געשטאַרבן,
 אָט בין איך דאָ. איך בין בוועזן, וואָס ווילט איר?
 דבורה: ניין, אזוי איז נישט גוט. אזוי
 פירט זיך נישט אין די ריכטיקע שפּילן. צו-
 ערשט דארף דער באַלעבאָס פרעגן ביי זיינע
 דינער, ווער די פרעמדע זיינען, און דערנאָך
 ערשט זיי אויפנעמען.

יאָסל: אָבער איך ווייט דאָך שוין, ווער
 זיי זיינען.

עליס: זאָל שוין איצטער זיין אזוי.
 מענדל: ניין, אז נישט, וועל איך דאָך
 גאַרנישט האָבן קיין ראָל, וואָס צו שפּילן.
 בערל: מענדל איז גערעכט, אז יאָסל
 וועט נישט פרעגן, וועל איך אויך גאַרנישט
 האָבן, וואָס צו שפּילן.
 נאָטע און דבורה: און איך אויך ניט.
 יאָסל: נו, גוט, איכל אייך פרעגן, און
 מיט אַ גראַם דערצו.

קומט אהער צו מיר,
 מיינע טרייע דינער פיר,
 און זאָגט מיר יעדערער באַזונדער מיט
 אַ גראַם,
 וואָס זאָל האָבן א טעם.
 ווער זיינען די צוויי פרויען אָן שאָף
 און אָן רינדער?
 דו, מענדל, וואָס מ'מעג עסן פון דיין פענדל,
 זאָג דו, דער ערשטער.

מענדל: אַרעמע פרויען צוויי, אן אלטע מיט
 א יונגער,

געקומען פון א לאַנד א ווייטן;
 א לאַנד, וווּ עס רינט נישט קיין האָניק
 און מילך,
 און אויף ציגן טוען מענטשן דאָרטן רייטן.
 יאָסל: גענוג פאַר דיר, איצטער זאָל
 ריידן נאָטע, וואָס טראָגט אַ לאַנגע קאפּאַטע.
 נאָטע: יא, רייטן רייט מען דאָרט אויף ציגן,
 נאָר אַרעמעלייט קאָנען דאָרט קיין ברויט
 נישט קריגן,

זיינען די צוויי צו אונדז אין לאַנד
 געקומען, —

נאָך וואָס? — דאָס זאָל שוין רב בערל
 אַרויסברומען.

יאָסל: גוט, בערל-בער, גיב זיך א ריר
 און א קער,

און לאָמיר הערן. וואָס דו האָסט צו זאָגן.
 בערל: איך בין טאקע רב בער, אָבער ניט דער,
 און שכל אין קאָפּ האָב איך פון נאָטען מער;
 די וואַנדערער צוויי זיינען געקומען
 זאנגען קלייבן,

און ווילן ביי אונדז אין לאַנד פאַרבלייבן.

יאָסל: גוט. און איצט וועט ריידן דבורה,
וואָס אלץ איז פאַר איר אַ סחורה;
שיסל, לעפל קאָן זי וואַשן
און פון די טעפּ בלינצעס קאָן זי נאַשן.

דבורה: איך, די לעצטע פון די דינער,
וועל איצט נישט ריידן לאַנג, ווי אלעמאַל;
איך וועל נאָר בועזן דערציילן שטיל,
אַז אויף זיין קאַפּ רוקט אַן זיך אַן עול.
די פרויען צוויי, זיי גייען גלייך צו אים גיך,
ווייל זיי ווייסן, אַז בועז זוכט אַ פּלה
פאַר זיך.

יאָסל: איצט, אַז איר האָט שוין יעדע-
רער אָפּגערעדט, וועל איך פרעגן ביי נעמין
און רות, וואָס זיי ווילן:

קומט צו נעענטער ביידע, צו מיר אַהער,
און זאָגט מיר, וואָס איז אייער באַגער?

נחמה: די דינער, זיי האָבן גערעדט פאַר
אונדז ביידן,

און אונדז קיין סך שוין נישט געלאָזט,
וואָס צו ריידן.

רות: אויב אונדזערע רייד נעמען אויס ביי דיר,
וועסטו שוין וויסן אליין. וואָס צו טאָן
מיט איר און מיט מיר.

(עס הערט זיך דאָס קלינגען פון שול-זינגער).

בערל: קינדער! עס איז שוין 10 אַזוי-
גער. לאָמיר גיין אָן דעם לערער.

עליס: יאָ, לאָמיר גיך פאַרענדיקן די שפּיל
און אליין גיין אָנרייסן גרינס.

לאה: מיר זיינען שוין גרויסע, מיר קאָ-
נען גיין אליין אויך.

יאָסל: גוט! אויב אַזוי, וועל איך עס
מאַכן קורץ, און מירן גיין. וווּ האַלט איך? יאָ,

איך ווייס שוין! (מאַכט די שטימע, אַזוי ווי פרויער).

אויב דאָס איז דער מיין פון אייער
קומען אַהער,

דאַרפט איר שוין אינערגעץ נישט גיין,
נישט וואַנדערן מער;

פאַרבלייבט דאָ ביי מיר אויף מיינע
פעלדער אַרבעטן און וווינען,

און איך וועל אייך פאַר דער אַרבעט
גוט באַלוינען.

מענדל: און ווען וועסטו רותן נעמען
פאַר אַ פּלה?

בערל: לאָמיר שוין אָפּלייגן די חתונה
אויף שפּעטער, ווען מירן צוריקקומען.

דבורה: יאָ, עס איז שוין באלד דער
גאַנצער טאָג אַוועק, און איך וויל נאָך בייטאָג
גיין אין קינאָ.

נחמה: און איך דאַרף נאָך העלפן מיין
מאַמען מאַכן מילכיקע קנישעס.

(עס קומט אריין דער לערער) גוט מאָרגן!

(אַלע באַסאַלן אים) אַזוי פרי?

לערער: קינדער, זייט ניט ברוגז! אַז
איר וועט מיך לאָזן זיך אויסריידן, וועל איך אייך
אַלץ דערציילן. ס'האַט מיט מיר געטראָפּן
זייער אַ קאַמישע מעשה.

נחמה: לאָמיר גיין און איר וועט אונדז
די מעשה דערציילן אויפן וועג.

לערער: אָבער זאָגט מיר צו, אַז איר
זענט נישט ברוגז אויף מיר.

רות: אויב מירן אַ סך לאַכן פון דער
מעשה, וועלן מיר שוין נישט זיין ברוגז.

לערער: איז גוט! קאָנען מיר גיין, קומט!
(זיי הייבן אַן זינגען אַ מאַרש. ליר און גייען אַרויס מיט
געזאַנג, דער פאַרהאַנג לאָזט זיך פאַמעלעך אַרעפּ).

הענריק סענקיעוויטש.

יאנקא דער שפילער*).

פריילינג-צייט פלעגט ער אנטלויפן פון דער היים צו דער סאזשלקע מאכן פייפעלעך.

אין די נעכט, ווען די זשאבעס פלעגן נעמען קוואקען, די וואכטלען אויף די לאנקעס-רופן, די פליגן אין טוי זשומושען, ווען די הענער הינטער די פלויטן האָבן געזונגען — האָט ער נישט געקאָנט איינשלאָפן, נאָר געהאַרעכט. און איין גאָט ווייט, וואָס פאַר אַ מין שפּילן ער האָט אפילו אין דעם געהערט...

אין קאַשציעל אַריין האָט אים די מאַמע נישט געקאָנט נעמען, ווייל, ווי נאָר דער אַרגאָן פלעגט נעמען שפּילן און ס'פלעגט זיך דערהערן אַ זיס געזאָנג, פלעגן זיך דעם קינדס אייגלעך פאַרציען מיט אַ נעפל, ווי זיי וואָלטן שוין געקוקט נישט אויף דער וועלט...

דער וועכטער, וואָס פלעגט ביינאַכט אַרומגיין איבערן דאָרף (און פֿדי נישט איינצושלאָפן פלעגט ער ציילן די שטערן אין הימל אָדער אינדערשטיל דורכשמועסן זיך מיט די הינט), האָט נישט איינמאָל געזען, ווי יאָנעקס ווייסע העמד שלייכט זיך אין דער פינצטער צו דער קרעטשמע צו.

דאָס יינגל פלעגט אָבער גיין נישט אין קרעטשמע אַריין, נאָר בלייבן פאַר דער קרעטשמע, פאַרטייען זיך הינטער אַ וואַנט און האָרען. מע האָט דאָרט געסאַנצט. פון צייט צו צייט פלעגט אַ פאַראַבעק אויסשרייען „או — הא!“, ס'האָט זיך געהערט אַ טו פערטי פון שטיוול, מיידלשע שטימען, „וואָס איז דען?“ די פידלען האָבן געשפּילט:

„לאָמיר עסן, לאָמיר טרינקען, לאָמיר פריילעך זיין!“

און דער באַס האָט שטאַלץ געענטפערט מיט אַ גראָבן קול:

„ווי גאָט האָט געבאַטן, ווי גאָט האָט געבאַטן!“

די פענצטער האָבן געלויכטן און יעדער בערווענע אין קרעטשמע, האָט זיך געדאַכט, וויגט זיך, זינגט און שפּילט מיט. און יאָנעק האָט געהאַרעכט!.. וואָס וואָלט ער נישט אוועקגעגעבן דערפאַר, אז ער זאָל קאָנען האָבן אזא פידל, וואָס שפּילט אזוי צאָרט: „לאָמיר עסן, לאָמיר טרינקען, לאָמיר פריילעך זיין!“ פאַר אזוינע זינגענ-דיקע ברעטלעך!.. נאָר וווּ באַקומט מען דאָס? וווּ מאַכט מען אזוינע? ווען מע וואָלט אים לכל-הפחות געלאָזן כאָטש איין מאָל נעמען אזוינס אין האַנט אַריין! נאָר ווי? ער מעג נאָר זיך איינהאַרעכן, און דאָס האָט ער געוויינטלעך זיך איינגעהאַרעכט נאָר ביז דאָן, ביז וואָנען ס'פלעגט זיך דערהערן אין דערפינצטער דעם וועכטערס קול:

— וועסט גיין אַהיים, דו שד איינער?

דאָן פלעגט ער אנטלויפן מיט די באַרוועסע פיסלעך אַהיים.

און אין דער פינצטער פלעגט אים נאָכיאָגן דאָס קול פונם פידל:

„לאָמיר עסן, לאָמיר טרינקען, לאָמיר פריילעך זיין!“

און דער שטאַלצער קול פון באַס:

„ווי גאָט האָט געבאַטן! ווי גאָט האָט געבאַטן!“

ווען עס האָט זיך אים נאָר געמאַכט צו הערן אַ פידל — צי אויף דאָזשינקעס*).

(* זע גר. בי.מ. נומ. 15. *) דער יום-טוב פון סוף קאַרנשניט.

צי אויף א חתונה — איז דאָס שוין פאַר אים געווען א גרויסער יום-טוב. ער פלעגט נאָכדעם אַרויפקריכן אויפן אויוון און גאַנצע טעג גאַרנישט ריידן, נאָר קוקן ווי א קאָטער אין דער פינצטער מיט זיינע בלישטשענדיקע אויגן.

שפעטער האָט ער זיך אליין געמאַכט א פירעלע פון שינדלען און פערדישע האָר. דאָס פירעלע האָט אָבער נישט געוואָלט שפילן אַזוי שיין ווי יענע אין דער קרעטשמע. זי האָט געפישטשעט שטיל, זייער שטיל, אַזוי ווי מייזעלעך אָדער קאַמאַרן. פונדעסטוועגן האָט ער אויפן פירעלע געשפילט פון פרי ביז שפעט, כאָטש ער האָט דערפאַר באַקומען אַזוי פיל שטורקאַצעס, אַז ער האָט אויסגעזען ווי א צעקלאָפּטער נישט קיין צייטיקער עפל. אָבער אַזא נאַטור האָט ער שוין געהאַט.

וואָס ווייטער איז דאָס יינגל אַלץ דאַרער געוואָרן. נאָר אַ בויך האָט ער שטענדיק געהאַט א גרויסן, א טשופרינע — וואָס ווייטער אַלץ א געדיכטערע און אויגן — אַלץ ברייטער פונאַנדערגעפנטע, הגם אָפט פאַרגאַסענע מיט טרערן. די באַקן און די ברוסט זיינען אים איינגעפאלן וואָס ווייטער אַלץ טיפער און טיפער...

ער איז גאַרנישט ענלעך געווען אויף אַנדערע קינדער. גיכער איז ער געווען ווי זיין שינדל-פירעלע, וואָס האָט קוים געדרימפלט.

אין דער צייט פאַר קאַרנשניט פלעגט עס כמעט אויסגיין פון הונגער, אָפטערס געלעבט מיט רויע מערן און מיטן פאַרלאַנג צו האָבן א פידל. פון דעם דאָזיקן פאַרלאַנג איז אָבער פאַר אים קיין גוטס נישט אַרויסגעקומען.

א לאַקאַי פון הויף האָט געהאַט א פידל. פון צייט צו צייט פלעגט ער פאַר-נאַכטלעך שפילן אויף דער פידל, פרי צו געפינען חן ביי דער שטוב-מיידל.

יאַנעק פלעגט זיך אָפטמאָל אונטערגעבענען דורך די לאַפּוכעס*) אַזש ביז דער אָפּענער טיר פון שפייז-צימער, כדי אַ קוק צו טאָן אויף דער פידל. זי איז טאַקע געהאַנגען אויף דער וואַנט אַנטקעגן טיר. און דאָס יינגל האָט די גאַנצע נשמה זיינע געשטרעקט צו איר דורך די אויגן. אים האָט זיך געדאַכט, אַז דאָס איז פאַר אים א הייליקייט נישט קיין צוטריטלעכע, צו וועלכער ער איז נישט ראוי זיך צוצורירן, אַז דאָס איז זיין טייערסטער ליבלינג. פונדעסטוועגן האָט ער נאָך דעם געגאַרט, אים האָט זיך געוואָלט כאָטש איין מאָל האַלטן עס אין האַנט, לכל הפחות צוקוקן זיך צו דעם פון דער נאָענט.

דאָס אָרעם קליין יינגלש הערצל האָט געציטערט פאַר פרייד פון דעם געדאַנק וועגן אַזא גליק.

איינמאָל ביינאַכט איז אין שפייז-צימער קיינער נישט געווען. די באַלעבאַטים זיינען פון לאַנג געזעסן אין אויסלאַנד. דער הויף איז געווען פוסט און דער לאַקאַי פלעגט כסדר זיצן ביי דער שטוב-מיידל אין אַנדער זייט הויף.

פאַרטײַעט איז גראָז האָט שוין יאַנעק לאַנג געקוקט דורך דער אָפּענער בריי-טער טיר אויפן ציל פון אַלע זיינע באַגערן. די לבנה אויפן הימל איז גראָד געווען א פולע און האָט אַריינגעשיינט פון אַ זייט אין שפייז-צימער, אָפּשפיגלענדיק זיך אין דער פאַרם פון א גרויסן העלן קוואַדראַט אויף דער אַנטקעגנדיקער וואַנט.

און דער דאָזיקער קוואַדראַט האָט זיך פאַמעלעך אַלץ דערנענטער צו דער פידל און ענדלעך זי אינגאַנצן באַלויכטן.

(*) געוויקסן מיט גרויסע בלעטער.

דאן האט זיך אויסגעדוכט, אז אין דער פינצטערער טיפעניש האט פון איר אזוי ווי געשלאגן א זילבערנע ליכטיקייט. דערהויפט די רעליעפּע טיילן זיינען אזוי שטארק געווען באליכטן, אז יאנעק האט קוים געקאנט קוקן אויף זיי. ביי דעם דאזיקן ליכט האט מען אלץ בולט געזען: די אויסגעשניצטע זייטן, די סטרונעס און דאס פארבויגן הענטל. די רעדעלעך פון די זייטן האבן געפינקלט ווי די לייכטווערעמלעך, און אין דער לענג איז אראפגעהאנגען דער סמיטשיק, ענלעך צו א דינער זילבערנער רוס... אן! אלץ איז געווען אזוי שיין, אזוי ווונדערבאר! וואס ווייטער האט יאנעק געקוקט אויף דעם אלץ גיריקער. פארפלאגנטערט אין די גראָן, מיט די עלנבויגנס אָנגעשפּאַרט אָן די דאַרע קני, מיט אַן אָפּענעם מויל האָט ער געקוקט און געקוקט. דאָ האָט אים אַ פּחד אַיינגעהאַלטן אויף אַן אָרט, דאָ האָט אים אַן אומבאַזיגבאַרער באַגער געשטויסן פאַרויס. אַ כּישוף צי וואָס? צייטנווייז האָט זיך אויסגעוויזן, אז די באַלויכטענע פּירל האָט זיך אזוי ווי דערנענטערט, איז געשוומען צום קינד... מאַמענטנווייז פלעגט זי ווי פאַרלאָשן ווערן, פרי באלד ווידער אויפצושיינען נאָך שטאַרקער. אַ כּישוף, אַן אמתער כּישוף!

דערהייל האט א בלאז געטאָן א ווינט. די ביימער האבן שטיל גענומען רוישן, די גראָן — זיך וואַרפן, און יאנעק האט אזוי ווי דייטלעך געהערט.
— גיי, יאנעק! אין שפייז-צימער איז קיינער נישטאָ... גיי יאנעק!...

ק א ל ע ו ו א ל א *

איבערגעזעצט פון הערש ראָזענפעלד.

שמירט מיט זיי איר זון דעם ליבן,
וויל אים היילן זיינע ווונדן,
נאָר עס העלפן נישט די זאפטן
און איר זון ליגט אלץ אָן לשון.
רירט נאָך אלץ נישט מיט די ליפן.

רופט זיך אָפּ די אלטע מוטער:
„בין-בינעלע, האָניק פייגעלע,
פלי שוין איצטער ערגעץ אנדערש,
פלי אַריבער די גיין ימים,
וועסטו קומען צו אַן אינדזל,
צו אַ לאַנד, וואָס טריפט מיט האָניק,
שטעל זיך אָפּ ביי טוריס (1) שטיבל,
ביי פאַלוואַינענס (2) גייער ווייבונג,
דאַרטן מאַכט מען האָניק-זאלבן
און די בעסטע זיסע זאפטן.

(*) זע גר. בימ. נומ. 15.

(1) טורי — דער גאָס פון האָניק.

(2) דערוועלביקער, וואָס טורי.

הייבט דאָס בינעלע דאָס פלינקע
הייבט אָן פלאטערן און פליען
צו די פליינען פון מעטזאָלאַ,
צו די טאָפּיאַלאַ פעלדער,
זויגט אין בעכערלעך פון בלומען
און אין שטענגעלעך פון גראָן,
זאמלט אויף די זיסע זאפטן,
זויגט זיי אויס פון הונדערט בלומען,
און פון קנאַספן אפשר טויונט,
און עס דויערט נישט קיין רגע,
קומט דאָס בינעלע צופליען
פול מיט האָניק און מיט זאפטן
אויף די פעדערלעך און פליגל.

נעמט אַ פריילעכע די מוטער,
נעמט אויף שנעל די כּישוף-זאלבן,

(*) זע גר. בימ. נומ. 15.

וואָס פאַרהיילן אלע ווונדן,
היילן אויס איעדן פעלער.
פלי זשע שנעל און ברענג די זאלבן,
ברענג אהער די כישוף-זאפטן
אויף באַשמירן זיינע ווונדן,
איינצורייבן אים דאָס לייב זיינס.

און דאָס בינעלע דאָס פלינקע
לאָזט אַ צווייטן מאָל זיך פליען
איבער די ניין ברייטע ימים
ביז כמעט אַ העלפט פון צענטן,
פליט אָפּ איין טאָג און אַ צווייטן
פליט אַ גאַנצן טאָג דעם דריטן,
רוט אפילו ניט אַ רגע
אויף אַ גרעזל, צי אַ גלעטל.
ביז זי קומט צום שיינעם אינדזל,
צו דעם לאַנד, וואָס טריפט מיט האָניק,
נעבן וואַסערפאל מיט פייער,
נעבן הייליקן געוויסער.

דאָרטן ווערט געקאכט דער האָניק,
דאָרטן גרייט מען צו די זאלבן,
אין די פיציקע געפעסן,
אין די קעסעלעך פון קופער,
פון קיין פינגערהוט נישט גרעסער,
אויף אַ פינגער פונקט געמאַסטן.

און דאָס בינעלע דאָס פלינקע
זאמלט פליסיק אויף די זאלבן,
און עס דויערט נישט קיין רגע,
אַ מינוט איז נישט פאַרפלאָסן,
און עס זומט צוריק אַהיים שוין,
איילט און קומט צוריק אינאַוונט,
טראָגט זעקס שעלכלעך אין די הענטלעך,
אויף דעם רוקן גאַנצע זיבן,
פול מיט היילנדיקע זאלבן,
פול מיט שטאַרקע כישוף-זאפטן.

נעמט די אַלטע מוטער ווידער,

שמירט דעם זון אויס מיט די זאלבן,
ניין פאַרשיידענע זאלבן נעמט זי,
שמירט אים אַכט מאָל מיט די זאפטן,
נאָר די מיטלען העלפן אלץ נישט,
ברענגען אים נישט קיין רפואה.

רופט זיך ווידער אָפּ די מוטער:
„בין-בינעלע, האָניק-פייגעלע,
פלי אַ דריטן מאָל שוין איצטער
צו די וואַלקנס, צו דעם הימל,
ביז אַרויף צום גלייכען הימל,
דאָרט איז דאָ אַ ים מיט האָניק,
אָן אַ שיעור מיט זיסע טראָפן,
וואָס געבענטשט האָט דער באַשעפער,
אַנגעהויכט זיי מיט זיין אַטעם,
און אליין באַשמירט די ווונדן
פון די קינדער זיינע קראַנקע.
שטעק די פליגעלעך אין האָניק,
נעץ דיין מיילכל איין אין זאפטן,
ברענג אויף פליגעלעך דעם האָניק,
אויף דעם מאַנטעלע די זאפטן,
וועל איך אים זיין ווייטאַק שטילן,
וועל איך אים זיין פעלער היילן.

נאָר דאָס בינעלע דאָס קלוגע
ענטפערט אָפּ אזוי דער מוטער:
„ווי קען איך אַהין פאַרפליען,
איך אַ קליינס אַזאָ און שוואַכיקס!“
„ס'וועט דיר, בינעלע, געלינגען,
וועסט אַהינצו לייכט פאַרפליען
איבער וועגן איבער שיינע,
צווישן לויכנדיקע שטערן.
זום דעם ערשטן טאָג אַריבער
צו דעם שלייף פון דער לבנה,
פלי דעם צווייטן טאָג זיך ווייטער,
ביז דו קומסט צום בער אין הימל,
הייב דעם דריטן טאָג זיך העכער
צו דעם קאַפּ פון זיבן שטערן,
און פון דאָרטן בלייבט שוין ווינציק
בלייבט אַ קלייניקייט צו פליען,

ביז ארויף צו גאט פון הימל,
ביז צו יומאלא דעם ריינעם.

* * *

טוט דאס בינעלע א הייב זיך
פון דער ערד ארויף צום הימל,
הייבט אן פלאטערן און פליען
אויף די פליגעלעך די פלינקע,
שוועבט און פלאטערט אזוי פריילעך
ביז צום שלייף פון דער לבנה,
און פון דאָרט צום בער אין הימל,
ביז דעם קאָפּ פון זיבן שטערן,
זומט אַריין דערנאָך אין קעלער,
גלייך צו יומאלאן אין קאמער,
וואו מע מאַכט די בעסטע זאלבן
און די היילנדיקע זאפטן
אין די זילבערנע געפעסן
און אין טעפּ פון לויטער גין-גאלד;
פונקט אין מיטן קאכט מען האָניק,
ביי די זייטן מאכט מען זאלבן,
אויף דער דרום-זייט — באַלזאמען,
און אויף צפון — פעטע זאפטן.

* * *

און דאָס בינעלע דאָס פלינקע
זאמלט פלייסיק אויף דעם האָניק
און די בעסטע פון די זאלבן,
און עס דויערט נישט קיין רגע,
א מינוט איז קוים פאַרפלאָסן
און עס קומט צוריק צופליען,
קומט באַלאָדן מיר רפואות:
הונדערט טעפעלעך אין פאַלע,
אויפן רוקן — טויזנט שעלכלעך
פול מיט האָניק, פול מיט וואסער
און מיט היילנדיקע זאלבן.

* * *

נעמט דעם קראנקנס אלטע מוטער
טראַגט צום מויל צו די רפואות,
טוט אַ לעק, פאַרזוכט זיי אלע,
טראַכט אַ ווייל און הייבט אָן ריידן:
„כ'האָב אַצינד די רעכטע זאלבן

און די היילנדיקע זאפטן,
זיי נוצט יומאלא באַשטענדיק
אויף צו היילן יעדן ווייטאַק“.

* * *

און זי נעמט זיך צו דעם קראנקן,
הייבט אים אָן מיט זאלב צו שמירן,
שמירט מיט זאלב אָן אלע גלידער,
ביי די שפאלטן פון די ביינער,
שמירט אָן אונטן, שמירט אָן אויבן,
און דערנאָך די מיטל-שטיקער,
און מיט אלע אירע כוחות
הייבט זי אָן אזוי צו ריידן:
„זונע מיינער, הער אויף שלאָפן,
שטיי שוין אויף, גענוג געחלומט
אויף דעם אומגליקלעכן פלאץ דאָ,
אויף דעם ווייטאַקדיקן בעטל“.

* * *

טוט אַ הייב זיך וואַינאַמאַינען
פון זיין שלאָף און פון זיין חלום,
טוט אָן עפן וויינע ליפן
און הייבט אָן ווי פריער ריידן:
„נו, בין איך דאָ לאַנג געשלאָפן,
ווי אַ פוילער דאָ געלעגן,
אין אַ טיפן שלאָף פאַרזונקען,
זיך געפלאָנטערט אין חלומות“.

* * *

רופט זיך אָן די אלטע מוטער:
„וואַלסט נאָך לענגער דאָ געשלאָפן,
דאָ געלעגן און געחלומט,
ווען נישט איך, דיין אלטע מאמע,
ווען איך שיץ דיך נישט אַצינדערט“.

* * *

זאָג מיר איצטער, קינד מיינס טייערס,
זאָג, איך וויל דאָס טאָקע וויסן:
ווי קומסטו גאָר קיין מאַנאלא,
אין דעם טיפן טייך טואַגיס?

* * *

ענטפערט איר גלייך לעמינקיינען:

„אונטאמאלאס בלינדער פאסטור
מיט דעם היטעלע דעם גאסן
האט געבראכט מיך קיין מאנאלא,
אין טאָגניס טייך געשטויסן,
אָנגעשיקט די שלאַנג פון וואַסער,
מיר אין פנים זי געוואָרפן
און געפעלט האָט מיר דאָס וויסן,
ווי דעם ביס פון שלאַנג צו היילן,
שלאַנגען-וונדן צו באַשפרעכן.

רופט זיך אָן די אלטע מוטער:
„אי ביסטו אַ נאַר, מיין גיבור!
וויילסט מיט לאַפלאַנדס זין זיך מעסטן,
מיט די כישוף-מאַכער אידע,
און דו הייבסט נישט אָן צו וויסן,
ווי אַ ביס פון שלאַנג פאַרשפרעכן,
שלאַנגען-וונדן צו פאַרהיילן?

ס'קומט די וואַסער-שלאַנג פון וואַסער,
פון דער וואַסער-מעוועס קעפל,
פון דעם גוטן מאַרץ פון ים-שוואַלב,
ס'האָט אמאָל אַריינגעשפיגן
טאָנעטאָר אין דעם וואַסער,
אויף דעם ים געשפרייט די סליגע,
האָט דאָס וואַסער דאָס צעצויגן,
און דאָס זון-ליכט ווייך-געוואַרעמט
און דער ווינט אַרומגעשליידערט
און די כוואַליעס דאָס פאַרטראָגן
אויף דעם ברעג אַרויסגעוואָרפן.

אַט-אַזוי האָט אים די מוטער,
לעמינקייגענס אלטע מוטער,
איצט געבראכט צוריק צום לעבן,
אים זיין אלט געשטאַלט געגעבן,
אים געמאַכט גאָך שטאַרקער, שענער
ווי ער איז געווען אַפריער.
נאָכדעם פרעגט זי ביי איר ליבן,
צי עס פעלט אים נישט קיין זאך מער.

ענטפערט גלייך איר לעמינקייגען:
„זייער פיל גאָך טוט מיר פעלן,
ווייט איז מיר מיין האַרץ פון דאָנען:
ביי די מיידלעך פון דעם גאַרדלאַנד,
ביי דעם שיין געלאַקטן מיידל,
ביי דער שיינער פּלה מיינער.
נאָר פאַכיאַלאַס אלטע האַרין
וועט איר טאַכטער מיר נישט געבן,
ביז איך שים פאַר איר דעם פויגל,
ביז איך פאַנג פאַר איר די שוואַנען
אין דעם טיפן טייך טאָגניס
אויף דעם הייליקן געוויסער.”

רופט זיך אָן די אלטע מוטער:
„בעסער לאָז צורו די שוואַנען,
לאָז די ענטלעך רויק שווימען
אין טאָגניס טייך דעם שוואַרצן,
אין דעם וואַסערפאַל מיט פייער.
קום צוריק אַהיים אַצינדערט,
מיט דיין אומגליקלעכער מאַמען.

דו דאַרפסט גאָט גענוג איצט לויבן,
דעם אַלמעכטיקן פיל דאַנקען,
וואָס האָט דיר אַרויסגעהאַלפן,
דיך געבראכט צוריק צום לעבן,
פון טאָגניס טונקעלע וועגן,
פון דעם קיניגרייך פון מאַנאָ.
ס'וואַלט מיר קיינמאָל נישט געלונגען
מיט די כוחות מיינע קליינע,
דיך צוריק צום לעבן ברענגען
אָן דעם חסד פון דעם היכל
און אָן יומאַלאַס רחמנות.

איצט האָט מונטער לעמינקייגען
זיך גענומען גלייך אַהיים גיין
מיט זיין קלוגער אלטער מאַמען,
מיט זיין פיל געליבטער מאַמען.

אונדזער קלוב.

בלעמלעך: וועגן ערשטער הילף, שפילן, לידער, פריי-לינגס-ארבעט, ערשטער מאי, סיגנאליזאציע, וועג-סימנים, קנופן, מאפע, ווי מאכט מען א רוקזאק?

רעדאקטאריע: א גרוסע בינען האבן זיך אויסגעלערנט רעדאקטאריע און צוגעגרייט 5 ראיווע-אפאראטן.

פראגראם: ארבעט: עס זיינען פראגראמירט געווארן נייע „בין-פראגראמירטע אין לויזק (העלין), סחענצאן.

אין אלע פראגראמירטע סחענצאן מיטעמא-מיט געשיקט די „בין-בלעמלעך.

אין סחענצאן איז געשיקט געווארן אונדזער איג-טרוקטאר אויף צוויי טעג.

א גרוס פון לייבוש לערער.

אין זיין לעצטן בריוו צום י. ה. א. שרייבט לייבוש לערער:

„און אז איר וועט שרייבן צו מיר, פארגעסט נישט למען השם מיר מיטצוטיילן, וואס עס הערט זיך וועגן, בין. איך וואלט געווען גליקלעך, ווען די דאזי-קע פראגראמירטע וואלט האלטן און זיך איינגעריגערן צווישן אונדזערע קינדער אין פוילן.“

„סווענצאנער בין.“

פון סחענצאן מעלדעט מען אונדז:

עס איז פראגראמירט א קייט, שוין דע 80 בינען. איינגעטיילט אין 8 רינגען. די ארבעט גייט איינגעטיילט און מיט באגייסטערונג. די קייט האט אויסגעקליבן אלס פאטראן יוואשן און רוסט זיך יוואש-קייט פון סחענצאן. גרייט!

שעלעצער „בין.“

שעלעצער שרייבט: „די ארבעט [איז חירער בפנים געווארן. מיר האבן שוין אויסגעארבעט א פלאן פון דער הייטערדיקער ארבעט.“

אנגעקומען אין רעדאקציע:

- (1) ביולעטין נומער 1, ארויסגעגעבן פון דער ער-שטער יידישער טעלקאטול ביים יונגטיצענסער „מענדעלע-מוכר ספרים“—באזא-בלאנקא—פראגענטינע.
- (2) „ידועות“ פונם פער. ראט פון די יידיש-וועלטל. שולן. זשורנאל—דעמאקס—אמעריקע.
- (3) בין-בלעמלעך—8 נומערן, העקטאגראמירט—וילנע.

באריכט פון דער ארבעט אין „בין“ פון 15-טן מערץ ביז 15-טן מאי.

קייט-צוזאמענס: אין משך פון די צוויי חדשים זיינען געווען 4 קייט-צוזאמענס געוועזענע (1) דער זאמלי-ארבעט פארן י. ה. א. (2) דער פריילינג-ארבעט, (3) חברה-שמועסן וועגן דער פטה-ארבעט און (4) דעם ערשטן מאי.

רינג-צוזאמענס: אלע רינגען האבן געהאט אייניגעס בערך 130 רינג-צוזאמענס, צווישן זיי אייניקע שמועסן, למשל, א הייסער-שמועס, א שמועס וועגן גע-זעלשטאט אמאל און היינט, און אייניקע צוזאמענס פון די עספראנטיסטן. חוץ דעם זיינען געווען 7 קייט-שלאסן און 6 עקזעקוסיוו-זיצונגען.

אויספלוגן: 3 קייט-אויספלוגן: (1) 5 פארטאג, צום זון-אויספלוגן לכבוד דעם ערשטן טאג פריילינג, (2) אין קוסטקארישק, פראגראמירט דורך אין רינג פאר דער באזעצער קייט, (3) אין באנישק, צום לאנער, אין הייסערע האנדערונג ווילנע—באנישק—קארדאן—חיללי-קע—וילנע דורך עטלעכע רינגען פארייניקט. 5 רינג-אויספלוגן ארום ווילנע.

באזוכן (ציל—הייבעקענסעניס) (1) באזוך פון צוויי רינגען אין די קלויסטערס, (2) אויף די קרייז-בערג, (3) קלעצקינס דרוקעריי, (4) קוסטקארישקער פא-פירמאבריק.

פארהייליגטען: קייט-פארהייליגטען זיינען גע-ווען צוויי: (1) דעם 30-טן מערץ, פראגראמירט פון אין רינג פאר דער באזעצער קייט, (2) לכבוד דעם ערשטן מאי. גלעזלעך מיט זיינען פראגראמירט געווארן פאר דער צייט—4 טאג.

געזעלשאפטלעך-נוציקע ארבעט: 58 בינען זיינען געווען פארנומען ביי דער אויסשטעלונג פון י. ה. א. 18 בינען האבן אנטוויקעלטען אין דער ראדיא-אקציע, וואס חיל-ביג פירט אן, וועגן איינפירן יידיש אויף דער הינער סטאנציע: 4 בינען ארבעטן מיטעמאמיט אין י. ה. א. 3 בינען האבן אנטוויקעלט גענומען אין דער אקציע-מיט פון י. ה. א. (שפילמאן); 42 בינען האבן צוגעגרייט מתנות פארן באזוך פון צ. ב. ק. ו. אלע רינגען פארנעמען זיך מיט זאמלען טאטעריאל פארן י. ה. א. און פער. טוויי.

דרוקעריי: עס זיינען אפגעדרוקט געווארן (אויסן פאפאלאגראף) דורך די בינען 8 נומ' פון „בין“.